

2023-10-31

Dnr P2-11/2324

Till: Utbildningsdepartementet

Inspel till forskningspropositionen 2024

Regeringens diarienummer U2023/01467

Svensk Kooperations ger härmed inspel till regeringens kommande forskningspolitiska proposition 2024.

Svensk Kooperation är opinionsbildare för den kooperativa företagsformen. Initiativtagare till denna partipolitiskt och religiöst obundna organisation är LRF, KF, HSB, och arbetsgivarföreningen Fremia. Svensk Kooperation är en paraplyorganisation som är öppen för alla kooperativa och ömsesidiga företag i Sverige. Ett 60-tal kooperativa och ömsesidiga företag samt organisationer är medlemmar i Svensk Kooperation. Svensk Kooperation bidrar med kunskap om Kooperationen, påverkar och driver opinion i frågor som rör de kooperativa och ömsesidiga företagens villkor och potential.

Kooperativa och ömsesidiga företag är en viktig del av det svenska näringslivet där de 100 största företagen omsätter över 500 miljarder kronor årligen vilket motsvarar cirka 10 procent av Sveriges BNP. Dessa framgångsrika, stora företag har närmare 100 000 anställda och finns i många olika delar av näringslivet såsom lantbruk, försäkring, boende, skog, bank och detaljhandel. De utgör det demokratiska näringslivet och förenar både affärsnytta och demokratiska värderingar. Företagen gör ekonomisk och social nytta både för sina medlemmar och för samhället.

1. Okunskap om Kooperation inom akademien

Trots den kooperativa sektorns storlek och betydelse finns det en stor okunskap om den kooperativa företagsformen. Tyvärr gäller det även inom akademien. Kooperativa frågor får liten plats inom forskning och utbildning i Sverige.

Den kooperativa företagsformen har högt förtroende hos allmänheten; trots detta är Kooperation omgärdad av okunskap. Svensk Kooperation ser att det finns behov av ökad kunskap hos såväl politiker som andra beslutsfattare och opinionsbildare inom finanssektorn, myndigheter och inte minst akademien.

En rapport från Svensk Kooperation visar att undervisning om kooperativa och ömsesidiga företag idag är obefintlig inom akademien. Rapporten¹ går igenom 271 kursplaner för vid svenska universitet. Inte i någon akademisk kurs finns inslag om kooperativa och ömsesidiga företag, ekonomiska föreningar eller personalägda företag utan aktiebolagsnormen är allenarådande. Landets utbildningar måste inkludera den kooperativa och ömsesidiga affärsmodellen i relevanta utbildningar för att Sverige långsiktigt ska öka mångfalden av företagsformer i landet.

Även forskningen i Sverige har ett ensidigt fokus på det aktiebolagsdrivna företagandet. För att utveckla den kooperativa sektorn och därmed hela näringslivet behövs mer forskning om kooperativa och ömsesidiga företag och mer samverkan med internationella forskarteam.

Det finns även en bred enighet i riksdagen kring att det kooperativa och ömsesidiga företagandet behöver stärkas. Hela 88 procent av riksdagsledamöterna anser att det är viktigt att högskoleutbildningar inom ekonomi och företagande omfattar kunskap om alla företagsformer, inklusive kooperativa och ömsesidiga företagsformer.²

Här menar Svensk Kooperation att en förutsättning för att nästa generations excellenta forskare ska inkludera och forska om de kooperativa och ömsesidiga företagsmodellerna är att de får möta frågorna i en högkvalitativ grundutbildning med koppling till den existerande forskningen om Kooperation och ömsesidighet³.

Svensk Kooperation uppmanar regeringen att säkerställa att den kooperativa och ömsesidiga affärsmodellen ingår i relevanta högskoleutbildningar.

---

¹<https://svenskkoperation.se/utbildning-om-kooperation-rapport/>

² <https://svenskkoperation.se/riksdagsledamoter-starkt-positiva-till-kooperation-2/>

³ <https://svenskkoperation.se/ny-rapport-vad-sager-svensk-forskning-om-kooperation/>

Svensk Kooperation uppmanar regeringen att stimulera ökad forskning om kooperativa och ömsesidiga företag, den kooperativa företagsformen och innovationer.

2. Sverige halkar efter i forskning om Kooperation

Internationellt ser allt fler vikten av långsiktiga och värderingsdrivna företag – som kooperativa företag. I alla världsdelar finns länder där både forskningen och kunskapsutvecklingen om Kooperation kommit längre. I många länder finns också stort intresse för att ytterligare förstärka inslagen av Kooperation i akademisk forskning och högre utbildning, och flera europeiska samarbetsprojekt har genomförts på temat.

Bristen på forskning och kunskap om Kooperation gör att Sverige riskerar att hamna på efterkälken jämfört med andra länder. Forskning och den högre utbildningen i Sverige missar Kooperation. Detta är också ett stort problem för kooperativa och ömsesidiga företag. Okunskapen om Kooperation riskerar leda till att den kooperativa sektorn missgynnas i reformer, lagförslag eller annan myndighetsutövning. Följden blir att den kooperativa företagsformens fulla potential och innovationskraft inte tas till vara.

Potentialen i den kooperativa företagsformen är stor. Företagsformen är hållbar och värderingsdriven. Kooperationen har ett långsiktigt perspektiv på vinster, och förenar vinstmål med demokratiskt ägande och styrning. De kooperativa företagen har tidigt tagit täten när det gäller ansvar för den globala utvecklingen och vår gemensamma miljö, vilket också vid flertalet tillfällen påtalats av FN. Hållbarhet ingår i kärnaffären för Kooperationen helt enkelt.

Svensk Kooperation uppmanar regeringen att säkerställa att utformningen av Sveriges framtida utbildnings-, innovations- och forskningspolitik stärker, utvecklar och tar vara på den potential som finns i det kooperativa och ömsesidiga företagandet.

3. Gynnsamma faktorer för ökad forskning och kunskapsutveckling

Forskning och undervisning om Kooperation och ömsesidiga företag bör bli självklara inslag i akademin i Sverige. Här finns lärdomar från andra länders främjande av

SVENSK KOOPERATION

kooperation inom forskning och akademien – exempelvis Finland, Spanien, Belgien och Kanada. Framgångsfaktorer har till exempel varit att starta kooperativa forskningscentra och att möjliggöra professurer inom Kooperation.

Här nedan listas ett antal faktorer som enligt de internationella exemplen i Svensk Kooperations rapport verkar vara nycklar till framgång⁴. De kan med fördel vägleda initiativ från svenskt håll som vill öka kunskapsutveckling och forskning om Kooperation och dess potential.

Svensk Kooperation uppmanar regeringen att med inspiration från internationella framgångsfaktorer inkludera och stimulera kunskapsutveckling, innovation och forskning om kooperativa och ömsesidiga företag.

Lärdomar: Så kan forskning och kunskap om Kooperation ökas

- Skapa utbildnings- och forskningscentra/konsortium som samlar och bygger vidare på existerande kooperativ kunskap. Dessa kan samla aktiva forskare inom området men även andra aktörer från till exempel regional eller nationell nivå och representanter från kooperativa och ömsesidiga företag samt paraplyorganisationer.
- Uppmuntra och möjliggör aktivt deltagande för forskare och doktorander i kooperativa nätverk, centra och andra organisationer – lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.
- Ta vara på de internationella kopplingarna och möjligheterna som finns för forskare inom den kooperativa sektorn. Internationellt erkännande kan också stärka positionen på hemmaplan.
- Bygg goda relationer mellan högskolorna och universiteten och den kooperativa sektorns främjande organisationer och paraplyorganisationer.
- Professurer inom Kooperation kan finansieras av offentliga medel men också av företag inom sektorn och donationer.
- Vid större tematiska sammanhang och utbildningsprogram som berör exempelvis social ekonomi, socialt företagande, socialt ansvarstagande, nya samhällsutmaningar, nya företagsformer, innovationer, välfärdsstrategier och hållbarhet – se Kooperation som en del av dessa.

---

⁴ <https://svenskkoooperation.se/kooperativ-forskning-och-utbildning-vad-kan-sverige-lara-av-finland-belgien-spanien-och-kanada/>

SVENSK KOOPERATION

- Säkerställ att de kooperativa och ömsesidiga företagsformerna finns med i relevanta utbildningar, till exempel på handelshögskolor och i entreprenörskapsutbildningar.
- Skapa valbara kooperativa kurser som del av olika program med i övrigt annan inriktning.
- Det finns möjligheter för högskolor och universitet i att även erbjuda utbildningar och kurser till kooperativa och ömsesidiga företag.

Stockholm den 31 oktober 2023

Svensk Kooperation

Camilla Lundberg Ney

Verksamhetschef

Petra Pilawa

Verksamhetschef